

ANDRZEJ CHLUDZIŃSKI

Pruszcz Gdański

Antroponimy słowiańskie
w *Liber beneficiorum Domus Corone Marie
prope Rugenwold (1406–1528)**

Słowa kluczowe: onomastyka, antroponimia, średniowiecze, Pomorze

Wstęp

W *Słowniku staropolskich nazw osobowych* wykorzystano zaledwie 3 źródła do ukazania antroponimii pomorskiej: *Codex Pomeraniae Diplomaticus...*, wyd. K.F. Hasselbach, J.G.L. Kosegarten, F. von Medem, Bd. 1, Greifswald 1843; *Pommersches Urkundenbuch*, R. Klempin i in., Stettin 1868–1936, t. I–VII; *Pommersches Urkundenbuch*, hrsg. von M. Perlbach, Danzig 1881–1882, Bd. I–II.

Źródeł do badania antroponimii pomorskiej jest oczywiście więcej, tu podać można najciekawsze: F. Dreger, *Codex Diplomaticus oder Urkunden...*, Bd. I, bis Anno 1269, Stettin 1748. Bd. II–XI rękopiśmienne w Centralnej Bibliotece Wojska Polskiego, sygnatura Rkps. 501; R. Klempin, *Diplomatische Beiträge zur Geschichte Pommerns aus der Zeit Bogislafs X.*, Berlin 1859; R. Klempin, G. Kratz, *Matrikeln und Verzeichnisse der pommerschen Ritterschaft vom XIV. bis das XIX. Jahrhundert*, Berlin 1863; *Protokolle der pommersches Kirchenvisitationen*, bearb. v. H. Heyden, Köln–Graz 1961–1964, I–III.

Warto wspomnieć monografie rodów pomorskich, np. *Urkundenbuch zur Geschichte des Geschlechts von Kleist*, wyd. G. Kratz, Berlin 1862; L. Clericus,

* Niniejszy tekst w swej pierwotnej, bardzo skromnej formie został wygłoszony na zebraniu gdańskiego oddziału Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego 16 XI 2006 r. Za skierowane wówczas pod moim adresem uwagi merytoryczne i sugestie kompozycyjne dziękuję p. prof. Edwardowi Brezie i p. dr Małgorzacie Milewskiej-Stawiany.

Geschichte des Geschlechts der Herren, Freiherren und Grafen von Puttkamer, Berlin 1880; *Beiträge zur Geschichte des Geschlechts von Stojentin*, Stettin 1895; *Geschichte des Geschlechts von Zitzewitz*, hrsg. M. von Stojentin, Stettin 1900. Ponadto oczywiście do wykorzystania jest mnóstwo dokumentów rękopiśmiennych, spoczywających w archiwach polskich i niemieckich.

Wymienione źródła były sporadycznie wykorzystywane w polskich opracowaniach, głównie przez E. Rzetelską-Feleszko w pracy *Dawne słowiańskie dialekty województwa koszalińskiego. Najstarsze zmiany fonetyczne*, Wrocław 1973; oraz teje autorki we współpracy z J. Dumą *Dawne słowiańskie nazwy miejscowe Pomorza Środkowego*, Warszawa 1985; *Dawne słowiańskie nazwy miejscowe Pomorza Szczecińskiego*, Warszawa 1991. Jednak często przywoływane zapisy podawano bez informacji, że to nazwa osobowa.

W tym miejscu należy omówić stan badań nad antroponimią pomorską (w polskich granicach). Niestety tylko w odniesieniu do Pomorza Gdańskiego (Nadwiślańskiego, Wschodniego) można wskazać na opracowania, które dają w miarę pełny obraz badań: E. Breza, *Pochodzenie przydomków szlachty Pomorza Gdańskiego*, Gdańsk 1978; H. Górniewicz, *Słownik nazwisk mieszkańców Powiśla Gdańskiego*, Gdańsk 1992; B. Kreja, *Księga nazwisk Ziemi Gdańskiej*, Gdańsk 1998; E. Breza, *Nazwiska Pomorzan. Pochodzenie i zmiany*, Gdańsk 2000, t. I; 2002, t. II; 2004, t. III. W odniesieniu do Pomorza Środkowego i Zachodniego nie ma prac – z wyjątkiem kilku artykułów niżej podpisanego – dotyczących antroponimii w ujęciu historycznym.

W tych artykułach analizuję nazewnictwo osobowe wyekscerpowane z jeszcze jednego źródła, także sporadycznie wykorzystywanego już przez E. Rzetelską-Feleszko i J. Dumę. Jest nim piąty tom serii wydawniczej „Źródła do Historii Pomorskiej” pt. *Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Rugenwold* („Księga dóbr Domu Korony Maryi niedaleko Darłowa”), który ukazał się w 1919 r., a opracowany został przez wybitnego znawcę kultury pomorskiej Hugona Lemckiego¹. Ta książka zawiera dokumenty – pisane po łacinie – z lat 1406–1528, dotyczące klasztoru Kartuzów, który istniał w latach 1406–1560 w pobliżu Darłowa². Znajdziemy tu mnóstwo informacji. Przede wszystkim mamy oczywiście spis dóbr, jakie kartuzi posiadali i otrzymywali. Ponadto są wymienione oso-

¹ Obszerne informacje dotyczące Hugona Lemckiego i jego działalności znajdują się w: *Hugo Lemcke 1835–1925. Materiały z polsko-niemieckiego seminarium naukowego w Książnicy Pomorskiej 5 grudnia 2000*, „Monumenta Pomeranorum”, t. I, red. A. Solarska i in., Szczecin 2001; także w artykule M. Płoszczyńskiej, *Hugo Lemcke (1835–1925) jako przedstawiciel szczecińskiej humanistyki przełomu XIX i XX w.*, „Nasze Pomorze. Rocznik Muzeum Zachodnio-Kaszubskiego w Bytowie”, 2002 (2001), nr 3, s. 87–101.

² Więcej informacji na temat samego klasztoru w opracowaniach: H. Hoogeweg, *Die Stifter und Klöster der Provinz Pommern*, Verlag Leon Sauniers Buchhandlung, Stettin 1925, Band II, s. 369–389; A. Słabig, *Święta Góra i klasztor Marienkron koło Darłowa*, [w:] *Sławno i Ziemia Sławieńska – historia i kultura. Materiały z pierwszej międzynarodowej konferencji, Sławno, 19–20 kwietnia 2002*, red. W. Łysiak, Poznań 2002, s. 67–78; A. Chłudziński, *Nazwy mieszkańców Sławna w „Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)”*, „Zeszyty Sławień-

by w przeróżny sposób związane z klasztorem, przede wszystkim jako donatorzy. W *Liber beneficiorum...* spotykamy przeważnie mężczyzn, choć często towarzyszą im – zwykle niewymienione z imienia lub nazwiska – żony, matki lub córki. Raz po raz natrafić tu można na antroponimy zupełnie nieobecne w opracowaniach polskich, a często także i w niemieckich.

Przedstawię nazwy tych osób wraz z dodatkowymi określeniami (np. stanu, zawodu, ewentualnych relacji między osobami, miejsca zamieszkania – jeśli takie informacje w materiale występują), po czym wyjaśnię ich etymologie. Całkowicie pominąłem w niniejszym artykule nazwiska jednoznacznie równe słowiańskim nazwom miejscowym, gdyż będzie to tematem osobnego studium. Pod uwagę wziąłem też takie antroponimy (zwykle imiona), które są pochodzenia niesłowiańskiego, ale w źródle występują w formie zeslawizowanej, zwłaszcza spolszczonej.

Zestawienie ma charakter słownika. Przy nazwach dwuczłonowych hasłem jest omawiany antroponim w formie podstawowej. Jeżeli są osoby noszące ten sam antroponim, to występują w kolejności chronologicznej w jednym hasle, ich zapisy oddzielają średniki. Nie wyjaśniałem etymologii antroponimów niesłowiańskich, stanowiących element nazwy osobowej. Po nazwie podałem rok zapisu, a następnie w celu lokalizacji w źródle podana jest jego strona. Częste w *Liber beneficiorum...* (powszechne w tamtym czasie) zastępowanie liter *u* : *v* oraz *v* : *f* ujednoliciłem w wyrazach hasłowych według współczesnej ortografii³.

Słownik

Bezpraw: *obiit Bisbraw Smorre nobiscum sepultus* 1435, 53, z Gdańska, pochowany w klasztorze Marienkron († 1435).

Imię pochodzenia słow., por. *Bizpraw* 1218, *Bisperow miles* 1254, *Bisprovw von Schwerin* 1389 Schl 15, *Biezpraw* SSNO I 163, SEMot I 11, 235.

Bogusław: *principis domini Būgslauī (V.) ducis Pomeranie* 1406, 10, książę pomorski Bogusław V; *cum filis suis Bugslao (VIII.), Bratislao (VII.) et Barnaba [Barnim!] principibus terre eiusdem* 1406, 10, *dominus Dux Pomeranie (Bogislaw VIII) dedit domui nostre* 1410, 17, *dominus Dux Pomeranie (Bogislaw VIII.) dedit*

skie”, Sławno 2003, I, s. 5–14; L. Walkiewicz, M. Żukowski, *Darłowo. Zarys dziejów*, Darłowo 2005, s. 71–73.

³ Podobny sposób prezentacji zastosowałem już wcześniej w 5 artykułach: *Nazwy mieszkańców Sławna...*, *Nazwy mieszkańców Koszalina* w „*Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)*”, „*Rocznik Koszaliński*”, Koszalin 2003, nr 31, s. 23–43; *Nazwy mieszkańców Trzebiatowa* w „*Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)*”, [w:] *Trzebiatów – spotkania pomorskie 2003 r.*, red. J. Kochanowska, Oficyna IN PLUS, Szczecin 2004, s. 39–55; *Nazwy mieszkańców Słupska* w „*Liber beneficiorum domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)*”, „*Onomastica Slavogermanica*” (w druku); *Sposoby nazywania mieszkańców Świdwina* w „*Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)*”, [w:] *Miasto. Przestrzeń zróżnicowana językowo i kulturowo*, red. M. Święcicka, Bydgoszcz 2006, s. 333–348.

nobis 1410, 18, *illustris princeps dominus Bugslaus dux huius terre* b.r., 156, książę pomorski Bogusław VIII, syn księżnej Adelajdy; *principis nostri domini ducis Bugheslai* 1518, 148, *illustrissimi principis domini ducis Bugeslai* 1520, 151, *illustrissimus princeps dominus dux Bugslaus* 1521, 153, książę pomorski Bogusław X; *Illustris princeps dominus Bugslaus dominus huius terre nobiscum sepultus* b.r., 167, książę pomorski Bogusław IX, pochowany w klasztorze Marienkron.

Imię słow., por. *Būgozlau(s)* 1159, *Bugizlau(s)* 1189, *Boguzlaus et Kazimarus* 1216 Schl 18, *Boguslaw* SSNO I 198, SEMot I 13, 275, *Bogislaw* Bahlow PF 23.

Borek: *ordinauerunt nobis ex parte Katharine Borkhen* 1406, 4; *Cecylia Borken in Lobeze [...]* *pro filio suo defuncto nomine Kerstiano* 1434, 47, mieszkanka Łobza i jej syn.

Nazwisko wieloznaczne: 1. słow., por. *Borcho* 1253, *Borco* 1254, *Borko* 1261, *Vicke Borken* 1365 Schl 21, *Borek* SSNO I 218, VII 18, *Bork*, *Borko* I 218, *Borowy*, *Borzy-* SEMot I 16, *Kohlheim* FN 143, 144, *Bahlow* PF 25; 2. od słow. n.m. *Bork*, *Borck*, *Borke*, pol. ob. Borek, Borki (pow. Kyrityz, Brandenburgia; liczne w Polsce, także na Pomorzu) *Bahlow* DN 69, *Gott* 123, *Kohlheim* FN 143, 144, *Bahlow* PF 25; 3. niem. jako skrót od n.o. *Burchard Zoder* I 275–276, *Burkhard*, *Bork* *Kohlheim* FN 144; 4. niem. n. zawodowa od ap. średniem. *bork(e)*, gniem. *Borke* ‘kora’ na oznaczenie pracownika zdzierającego korę z drzew lub handlarza nia, por. *Zoder* I 275–276, *Gott* 123, *Kohlheim* FN 144, *Borko* 1255 (Pomorze), *Nik. dictus Borke* 1311 (szlachcic na Pomorzu) *Bahlow* DN 69.

Buk: *Alheydis Būk* 1406, 3, mieszkanka z Trzebiatowa; *Euerd Buk* 1411, 21; *magister Conradus Buk* 1453, 96; *obiit ibidem [in Gdantzk] quedam mulier dicta de Bukkesche* 1459, 101, mieszkanka Gdańska († 1459); *honesta domina Nale relicta Buckes proconsulis in Gdantzk* 1487, 119, *obiit in Dantzk honesta vidua Nale relicta domini Martini Buckes* 1496, 126, wdowa († 1496) po burmistrzu Gdańska († 1487).

Nazwisko wieloznaczne: 1. od ap. słow. *buk*, por. *Naumann* FNB 80, *Hinrico Buk* 1250/72, *Johann(us) Buc* 1281, *Zlavke Buk* 1322 Schl 26, *Buk* SSNO I 279, SEMot I 23, *NPshe* I 61, *Gott* 135; 2. pochodzenia niem., jako skrócenie od n.o. *Burkhard*, por. *Buck* 1350 *Bahlow* DN 79, *Bucke* 1274, *Buk* 1283, *Buck* *Naumann* FNB 80, *Gott* 134, *Kohlheim* FN 158; 3. równe ap. średniem. *buk*, gniem. *Bock* ‘koziół’, por. *Lamberto Bucke* 1274, *Henricus dictus Buk in Honovere* 1304/42, *Borning Buk = Borning Buck* 1368/81 *Zoder* I 319, *Gott* 134, *Bahlow* PF 28, *Naumann* FNB 80; 4. równe ap. dniem. *Buk*, gniem. *Bauch* ‘brzuch; wypukłość (np. becзки)’ ib., *KMW* 55, n.o. *Buck* *Bahlow* PF 28; por. *Chl trzeb* 2004, 41.

Ciesław: *Taleke vxor Teslauri Hakenvotes* 1436, 59, żona mieszkanka Kołobrzegu; *Tylze vxor Teslaff Schers* 1439, 67, mieszkaniec Świdwina i jego żona *Tylze*; *Tesslaff Tezse* 1453, 95, mieszkaniec Karlina k. Darłowa, por. też → *Ciesz*; *Teslaff Treten* 1509, 141; *Teslaff Ristow in Slaw* 1518, 148, mieszkanin ze Sławna.

Imię to słow. n.o. *Těslav*, pol. *Ciesław* SSNO I 370, 371, II 595, SEMot I 35, *Tezlaw de Comerowe* 1251, *Teslaus Primzlavit* 1262, *Thezslaf Bistervelt* 1316 Schl

142, *Tetzlaff* Zoder II 717, Naumann FNB 288, zapewne jako skrótowiec od n.o. typu *Ciechosław* SSNO I 363, SEMot I 35, *Ciechosław* 1224, *Cieszysław* 1243 Bubak 72, *Tetěslav* Schl 145, por. *Th(e)sizlaus* 1189, *Thesslaff* 1633 Naumann FNB 288, *Tetzlaff* Kohlheim FN 659, *Teslaus Hakenvot* ok. 1400 (Kołobrzeg), *Tetzlaff* Bahlow PF 89, por. Chł sław 2003a, 11.

Ciesz: *Tesslaff Tezse* 1453, 95, mieszkaniec Karlina k. Darłowa, por. też → *Ciesław*.

Nazwisko pochodzenia słow., równe n.o. **Těš(a)*, *Ciesz* SSNO I 372, skrótowiec od im. typu *Cieszysław*, *Těšislav*, por. *Tezo de Pannwiz* 1284, *Theze de Branthenhagen* 1302, *Tezse de Ronenberch* 1320, *Tetse Zankenberg* 1326 Schl 142, *Tech*, *Tesch*, *Tesche*, *Tetz*, *TECH* Gott 488, *Tesch(e)* Kohlheim FN 658, Bahlow PF 89, *Cieszysław* Bubak 72, por. wyżej.

Ciesz(y)mir: *Jo(hanne)s Tesmer proconsul de Belgard* 1421, 25, burmistrz Białogardu; *qui uenditus est Henrico Teßmer* 1447, 79, *Hinrik Tesmer proconsul [...] pro fratre suo defuncto Thoma Tesmer* 1453, 97, *Obiit ibidem [in Rugenwold] vxor Hinrici Tesmer proconsulis* 1459, 99, *Hinrik Thesmer proconsul in ciuitate* 1475, 107, *obiit proconsul Hinryk Thesmer in Rugenwold, idem H. Tesmer proconsul in Rugenwold dedit [...] ad nupcias filie sue* 1475, 108, burmistrz Darłowa († 1484), jego żona b.n. († 1459), córka b.n., brat Thoma († 1453); *vnum nobulum dederunt Teßmeren* 1449, 83, rodzina z Darłowa; *Obiit Zanne vxor [puste miejsce na imię] Tesmer ciuis in Rugenwold* 1453, 53, żona († 1435) mieszkanka Darłowa; *obiit quidam Tesmer Kope nomine habens participationem* 1482, 115, († 1482), por. też → *Kope*; *vxor Tesmer Wendes schulteti in villa Belecowe* 1488, 119, *obiit in villa Belekow Tesmer Went schultetus* 1495, 126, żona b.n. szewca z Bielkowa k. Sławna.

N.o. w funkcji imienia lub nazwiska, będąca formą słow. n.o. typu *Cieszmir* 1388, *Cieszimir* 1393 Bubak 72, *Cieszmiar*, *Cieszmier*, *Cieszmir*, *Cieszymiar*, *Cieszymier*, *Cieszimir* SSNO I 376, SEMot 35, 167, w zapisach ziemczonych *ć* oddawane przez *t*, por. *Thessemar* 1156, *fideli nostro Thessimero Pribonis filio* (1212), *Tessemarus* 1232 Schl 143–144, *Thesmarus de Bonin* 1294, *Thesmar* 1302, *Alheydis Tesmer* 1353, *Thideke Tesmer* 1369 Schl 144, *Thestmar* 1385, *Tesemar* 1450/51, *Teßmar*, *Tes(s)mer* Zoder II 717, *Tessemarus de Campiz* 1286 (Meklemburgia) Bahlow DN 513, *Tešimer*, *Techmer*, *Teßmar*, *TECH* Gott 488, *Tessmer* Kohlheim FN 659, *Tessemarus de Campis* 1286 (Meklemburgia), *Teßmer* Bahlow PF 89.

Czart: *Nobilis Vlricus Czarte proconsul in Cusslyn [...] pro vxore sua defuncta* 1509, 142, burmistrz Koszalina i żona b.n. († 1509); Lemcke podaje też formę słownikową *Zarte*.

Nazwisko pochodzenia słow., powstałe od ap. *czart* ‘diabeł, zły duch’, obecne już wcześniej na gruncie niem., por. n.o. *Zart* 1335, *Czarte* 1368 Schl 28, *Czart* SSNO I 406, SEMot I 42, NPshe I 110, *Zart(h)* Gott 542, Chł kosz 2003, 25.

Dobiesław: *Tale relicta Dubeslai de Coszlin* 1406, 14, *Tale vxor Dubslai de Cussalin* 1411, 20, wdowa *Tale* († 1411) po mieszkańcu Koszalina.

Imię słow. *Dobiesław* SSNO I 480, VII 43, SEMot I 52, 275, por. n.o. *Dobezleu* 1174 (Demmin), *Dobeslau de Sadlen* (1194), *Dobesslaus* 1262, *Hermannus filius Dobeslauri* 1290 Schl 40, *Dubesslaff von Eickstede* 1316 (Stralsund), *Dubesslaff Smantevit* [!] 1340 (Stralsund) Bahlow DN 97, *Dubisslaff v. Eickstede* 1316, *Dubesslaff* 1447 (Świdwin) Bahlow PF 34, *Dubesslaff Kohlheim* FN 200; w wymowie niem. o często brzmi jak *u* i tak zapisywane; tu formy zlatynizowane z końcówką gen. -i.

Gosław: *Vxor Ghuslaff Schulten* 1433, 45, *Obiit Gutslaff Sculte* 1433, 47, *Gudslaff Schulte in Treptowe* 1434, 48, mieszczanin z Trzebiatowa i jego żona b.n.; *Ghutslaff et vxor eius* [...] *pro liberis suis defunctis, filio et filia* 1482, 115, *vxor Claus Ghutslaff* 1493, 123, *obiit honesta mulier Margareta vxor Claus Ghutslaves* 1501, 131, *Anna vxor Hans Gutzlaff* 1503, 132, *vxor Claus Gutslaueß* 1507, 139, *obiit* [...] *Claus Gusslaff* 1509, 141, mieszkaniec († 1507) Gdańska, jego żona Margareta († 1501), ich córka b.n., syn Hans i jego żona Anna; *Georgius Gusslaff thesaurarius principis* 1506, 138, *Georgius Gusslaw* 1507, 139, *per Georgium thesaurarium* 1520, 151, skarbnik książęcy.

Ta n.o. jako imię i nazwisko. Niewątpliwie pochodzenia słow., od dwuczłonowej n.o. *Godzislaw* SSNO II 147, *Godzslaw* ib. 148, *Gościslaw* ib. 180, SEMot I 77, 81, 275, Bubak 121, 123, tu w zniekształconej formie niem., por. *Gutzlawus* 1263, *Gützlaff* 1526 Bahlow DN 194, *Gutzlavus de Cummerow* 1263 (Pomorze), *Martin Gützlaff* 1526 (Słupsk) Bahlow PF 41, *Gvzlaus* 1289, *Goslav*, *Gostislav* Schl 49, *Go(d)slaw*, *Gützlaff*, *GOD* Gott 213, por. Chl trzeb 2004, 49.

Gostek: *In Stolp quidam ciuis dictus Thomeke Ghusteke* 1433, 44, mieszczanin ze Słupska.

Nazwisko pochodzenia słow., będące skróceniem *Gostek*, *Gostko* SSNO II 174, od n.o. typu *Gościmir*, *Gościslaw* SSNO II 179, 180, SEMot I 81, 166, 275, por. *Gostek*, *Gust(ke)* Bahlow DN 193, *Gust*, *Gustke* Bahlow PF 41, *Gostimer*, *Gostislav* Schl 49, *Gustek* (: *Gustaw*) NPshe I 285, *GOST* Gott 215, *Gustke* Kohlheim FN 294, choć tu też sugestia, że może to zdrobnienie od *Augustin*; w nazwie dniem. przyrostek deminutywny -ke.

Gosz(e)k: *Hans Gotzke in Cusslyn dedit* [...] *pro matre sua defuncta* 1509, 141, *pro quo Hans Gofzke dedit* 1510, 142, *pro quo Hans Gotzke fautor noster* 1510, 143, *quedam mulier in Cusslin nomine Hans Goyskesche* 1519, 150, mieszczanin z Koszalina, jego matka b.n. († 1509) i żona b.n.

Nazwisko o wieloznacznej etymologii: 1. od słow. n.o. *Gosz* (: n.o. z czł. *godzi-*, *gości-*) SSNO II 175, *Goszek*, *Goszk*, *Goszka*, *Goszko* SSNO II 177, SEMot I 78, 81, NPom 162, SNMPG 76; 2. niem. n.o. *Gösche(n)*, *Gösch*, a to skrócenie od n.o. *Goschalk*, *Godeschalk*, *Gotteschalk* ‘sługa boży’, por. *Gosceke* 1330, *Goske* XVI Bahlow DN 179, Kohlheim FN 280, *Gottschalk* Kohlheim GVL 128, *Götzke*, *Gofzke*, *GOTT* Gott 216-217; 3. niem. przydomek, jako zdrobnienie śrdniem. **goseke* od ap. śrdniem. *gôs*, gniem. *Gans* ‘gęś’, por. n.o. *Ludolfum Gos* 1253 = *Ludolfus cognomentus Goseke* 1258, *Goseke* 1395, *Pawel Gofzken* 1434,

Göseke Zoder I 595; możliwe wymiany *o* : *oy* oraz *tz* : *β* : *s*, por. Chl adapt 2001 55, 57, zapisy w formie zdrobniającej za pomocą suf. *dniem*. *-ke*, czwarty zapis w formie dzierżawczej (do n. męskiej dodana końcówka przymiotnikowa) na oznaczenie żony, por. Chl kosz 2003, 28.

Janek: *adhuc viui dicti Janeke Knut* 1438, 62, mieszkaniec Wolina (?).

Imię pochodzenia hebr., por. *Jan* SEMot II 59, ale tu w spolszczonej, deminutywnej formie *Janek* SSNO II 412, pol. suf. *-ek* rozszerzony o *dniem*. przyrostek deminutywny *-ke*, por. *unde van den Wenden kneße Janeke* 1241, *Johannes Janeke* 1346 Schl 54, *Janeke Caupo* 1307, *Hans Yaneke* 1423 = *Hanß Janeke* 1433 = *Hans Janicke* 1440, *Henning Janeke* 1564, *Jäneke* Zoder I 804, *Janeke Schütte* 1303 (Stralsund), *Hinr. Janekenssone* (Stralsund) 1348, *Jahn Bahlow* PF 47 (także jako forma *dniem*. od *Johann*), *Jan(c)ke* Bahlow DN 262, *Jank*, *Janka* Kohlheim FN 348.

Janic: *pro domino Hinrico Yanitzen* 1471, 105, duchowny († 1471).

Budowa słowotwórcza wskazuje, że omawiany antroponim mógłby być wcześniej słow. n.m. od n.o. *Jan* z suf. *-ice*, ze zniemczeniem *-itz*, por. Chl adapt 2001, 59. Nie odnalazłem jednak ani w zasobach pol., ani niem. n.m. *Jan(n)itz*, choć podobne występują, np. *Jankowitz*, *Jannewitz*, *Jannowitz*, *Janowitz*.

Zapewne to nazwisko jest pochodzenia słow., choć podstawa jw., do której dodano patronimiczny suf. *-ic*, a zatem *Janic*, por. n.o. *Janica*, *Janiec* SSNO II 416, SEMot II 59; tu z końc. gen. *-en*.

Jant: *faber noster Simon* 1504, 133, *Simon Jante faber noster dedit pro vxore sua defuncta* 1505, 136, *a fabro in ciuitate nomine Parzeke [...] fideiussit Simon Jantte* *ibidem* 1519, 148–149, *Simon Jantztesche* 1519, 149; *magister Simon Jantzte quondam faber noster personis domus nostre multa bona contulit* 1519, 149, *Simon Jantksche* 1520, 151, kowal klasztorny w Darłowie i jego żona b.n.

W funkcji nazwiska słow. n.o. od podstawy jw. lub od łac. n.o. *Antoni* Bubak 42, por. *Janta* SSNO VII 92, SEMot II 12, 59; antroponim z *dniem*. zakończeniem *-e*, zapis 3. i 5. w formie dzierżawczej (do n. męskiej dodana końcówka przymiotnikowa *-sche*) na oznaczenie kobiety.

Jesz(e)k: *in Stemptz Claus Jeske* 1504, 133, mieszkaniec Staniewic k. Darłowa.

Nazwisko zapewne pochodzenia słow., utworzone jako deminutiwum od n.o. *Jasz* (: im. typu *Jan*, *Jaczemir*, *Jaromir*), por. n.o. *Jaszek*, *Jaszko*, *Jeszek*, *Jeszko*, *Jesz* SSNO II 461, Naumann FNB 155, *Jesko de Vnow* 1364, *Jeske Lyblich* 1387, *her Jeske burgraue czu Donyng Dohna* 1396 Schl 57, *Johannes Jesseke* 1266/1325, *Johanna, Yesseken dochter* 1308/69, *Jesco Beme* 1372 (Legnica), *Matthes Jeschke* 1420 (Wrocław) Bahlow DN 264–265, *Jeschke Anesele* 1372 Bahlow PF 47, *Jeske* Zoder I 810, *Jaszek*, *Jasz*, *Jaszko* SSNO II 461, 463, SEMot V 61, *Jasiek* SNMPG 90, *Jeschke* Kohlheim FN 350, NPom II 137, *Jesko* Gott 273 (ale tu też możliwość od im. *Jacobus*); Gott 273 podaje, że n.o. *Jesch*, *Jeschek* związane ze słow. *jež(ek)* ‘jeż’; tu z *dniem*. suf. *-ke*.

Juchacz: *Hans Juchatz* in ciuitate dedit [...] pro filio suo Symone clerico defuncto in Rostok 1495, 126, *Hans Juchacz* dedit eodem die pro filio suo Joachim defuncto 1505, 135, *Hans Juchacz* prefatus misit 1505, 135, *Hans Yuchacz* cum vxore 1511, 144, *Hans Yutzache* [...] pro vxore sua 1513, 145, *Hans Yuchace* dedit pro vxore et filio suo 1515, 146, *Hans Juchace* dedit 1515, 146, *idem frater a Hans Juchatz* eo viuento et sacra ministrante 1518, 147, *recepti a patre defuncto* [...] *Hans Juchatz* 1518, 147, *Hans Yuchatz* dedit x flor. in auro 1518, 148, mieszkaniec Darłowa, jego żona b.n. († 1513), syn Simon, duchowny († 1496, w Rostoku), syn Joachim († 1505), trzeci syn b.n., inne (?) dziecko b.n. († 1496).

Nazw. słow., utworzone od n.o. *Jucha* SSNO II 495, SEMot I 97 (: ap. *jucha*), ib. II 63 (: n.o. *Jerzy*), por. *de areis Jouchonis* (Miśnia) 1311, *Jacob Juche* 1379 Schl 57, z suf. *-acz*.

Kamyk: *dominus Nycolaus K□mke miles et aduocatus in Polnow* 1411, 19, rycerz, wójt Polanowa; *obiit Cameke de Curdeshaghen* 1439, 68, mieszkaniec Dobrzycey k. Koszalina († 1439); *obiit in Kurdeshaghen vxor Paul Kameken, cuius filius Georgius notarius principis* 1502, 131, żona b.n. († 1502) mieszkanka Dobrzycey i jego syn, notariusz książęcy.

Nazwisko pochodzenia słow. (: ap. *kamyk*), tu w formie zniemczonej, z dniem. suf. *-ke*, por. n.o. *Kamiec*, *Kamień* SSNO II 524, 526, też *Kamke* ib. VI 386, *Petrus Kameke* 1339 Schl 59, *Kemecke*, *kam(j)en* Gott 279, *Kamień* SEMot I 100, NPom III 152, NPshe I 371, *Kamyk* ib., por. *Kamecke* Chl biał 2001, 11.

Karsz: *in Schyuelbeen obiit Karsche* 1439, 68, *soror Karschen dedit* 1439, 68, mieszkanka Świdwina († 1439).

To zapewne nazwisko, o dwuznacznym pochodzeniu: 1. słow., por. n.o. *Kars(z)* 1136 SSNO II 540, SEMot I 102, NPom I 192, ap. *kars* ‘mańkut; karzeł’, n.o. *Karsovic* Schl 59; 2. dniem., por. n.o. *Joh. Karsche* 1416 (Rostock, Barth), *Karsch* (: adi. śrwniem., śrdniem. *karsch* ‘żwawy, ochotny’) Bahlow DN 273, Bahlow PF 49, Kohlheim FN 362, Zoder I 851, Gott 282; z niem. końc. *-e*, drugi zapis w formie dzierżawczej (do n. męskiej dodana końcówka gen. *-en*), która służy jako określenie żony.

Kazimierz: *illustris princeps et dominus dux Casimirus juuenis* 1475, 108, książę pomorski Kazimierz VII.

Imię słow., por. n.o. *Kazimar*, *Kazimer*, *Kazimiar*, *Kazimier*, *Kazimir* SSNO I 557, 559, SEMot I 104, 166–167, *Kazemarus* 1164, *Kazimirus* (1194), *Kazimarus Pomeranorum dux* 1215 Schl 60, *Andreaß Casimir Hupede* 1661, *Kassmer* Zoder I 854, *Casimir* Gott 140, *Kasimir* Kohlheim FN 363; tu w formie zlatynizowanej, w takiej zwykle używanej przez nie-Słowian.

Kleszcz: *Leuina Klestes in Cusslin monialis* 1504, 133, zakonnica z Koszalina († 1504); *nobilis Joachim Klest hospes noster in Cuslyn* 1508, 140, *hospita nostra in Cusslin Joachim Kleystesche* 1518, 147, *Joachim Kleystesche in Cusslin hospita nostra* 1520, 151, szlachcic z Koszalina, przyjaciel klasztoru Marienkron, w dwu ostatnich zapisach chodzi o jego żonę b.n. († 1508).

Nazwisko to zniemczona forma słow. n.o. *Kleszcz* (: ap. *kleszcz*) SSNO III 7, NPshe I 408, SNMPG 104, SEMot I 109, por. *Conradus Clest* 1284, *Clest* 1289 Schl 61, w formach zniemczonych zapis *e* w formie dwuznaku *ei*, por. *Hans Kleist* 1564, *Henning Kleist* 1564, *Kleist* Zoder I 901 (choć tu i w następnych opracowaniach etymologia od pom. n.m. *Kleist*, ob. Kleszcze, pow. koszaliński, ale to wtórne), Bahlow DN 283, Bahlow PF 52, FNB 165, Kohlheim FN 376, pierwszy zapis w formie gen. (końcówka *-es*) w funkcji dzierżawczej, trzeci i czwarty – też w tej funkcji (do n. męskiej dodana końcówka przymiotnikowa) na oznaczenie kobiety, por. Chl kosz 2003, 31.

Kleplic: *relicta N. Klemcze quondam proconsulis ibidem* 1432, 40, wdowa b.n. po burmistrzu Świdwina; *dominus Tydericus de Klemcze presbiter in Schiuelben* 1433, 46, kapłan w Świdwinie († 1433); *obiit in Cusslyn dominus Dionisius Klempcze* 1510, 142, proboszcz w klasztorze żeńskim w Koszalinie († 1510).

Nazwisko o dwuznacznej etymologii: 1. słow., forma pochodna od n.o. *Klemp*, a ta zapewne od słow. *Klep* || *Klqb*, *Klepa* (: ap. *klepa* ‘samica łosia’ lub ‘pogardliwie o kobiecie’) SSNO III 7, SEMot I 109, Rymut NP 151, SNMPG 105, *Klepa* 1473, *Kleplic*, *Klempa*, *Klempka* NPshe I 409, *Klempin*, *Klepin* NPom II 200, por. też Bahlow DN 283, Chl kosz 2003, 31, z suf. patronimicznym *-ic*; 2. niem., jeśli to zniemczone im. *Klement*, *Klemz*, *Klems* Bahlow DN 283, *Clemens*, *Clemenzenz*, *Klems*, *Klemz* Kohlheim FN 168, *Klemz*, *Klemt*, *Klemens* Zoder I 901–902, pol. *Klemens* SSNO III 4, Bubak 1993, 177, tu z niem. końc. *-e*.

Kopa: *Tengel Kope* 1451, 89; *dominus Nicolas Kope archidiaconus Stargardensis* 1466, 106, *dominus Nicolas Kope archidiaconus* b.r., 155, archidiacon ze Stargardu Szczecińskiego; *obiit quidam Tesmer Kope nomine habens participationem* 1482, 115, († 1482), por. też → *Tesmer*.

Nazwisko dwuznaczne: 1. słow., por. n.o. *Kopa* SSNO III 74, SEMot I 118; 2. od ap. śrdniem. *kupe*, *kope*, gniem. *Kufe* ‘kufa, beczka’ na oznaczenie wytwórcy lub na określenie wyglądu, por. n.o. *Johan Kupe*, *Jost Kupe* 1585, *Kupe* Zoder I 1010; tu z niem. końcówką *-e*.

Kopka: *Grete Kopken apud sanctum Spiritus haben participationem domus nostre* 1437, 62, mieszcanka z Koszalina, związana z fundacją Ducha Świętego (?); *Obiit in Koslin Kopke* 1464, 105, mieszczanin z Koszalina († 1464).

Nazwisko dwuznaczne: 1. słow. n.o. *Copeken* ok. 1320, *Kopek* (: *kopać*) Schl 65, *Kopa*, *Kopka* (: *kopa* ‘sterta siana, słomy’) SSNO II 74, 77, SEMot I 118, Kohlheim FN 389, *Kopa* 1424, *Kopek* NPshe I 435–436, NPom II 197, *Kopka*, *Kopke* SNMPG 112; 2. skrócona i zdrobniała na gruncie dniem. forma od n.o. *Jacob*, *Jakob* FNB 152, *Kopeke Leydestern* 1327 (Stralsund), *Copeke* ok. 1315 (Greifswald) Bahlow DN 262, *Copeke filius Jacobi* 1316 (Pomorze), *Cobeke Brand* 1382 (Rostok) Bahlow PF 54, por. *Copeke Mercator de Wismer* 1292, *Coppke von Amendorffe* 1437, *Jacob Kopken* 1544 Zoder I 933, *Copeke* 1362, *Köpke* 1671 FNB 173, *Köpke* Gott 299, *Kopke*, *Jacobus* Gott 271; tu z dniem. końcówką *-ke*, pierwszy zapis w gen. (końcówka *-en*) w funkcji dzierżawczej, por. Chl kosz 2003, 32.

Krępy: *Tideke Krempe dedit* 1439, 67, mieszczanin z Trzebiatowa.

Nazwisko wieloznaczne: 1. pol., równe adi. *krępy*, por. *Krępy*, *Kręp* SSNO III 142, *Johanni Crampen* 1269, *Krapa* Schl 68, *Kremp* 1838, *Krempa* 1808 SNMPG 119, *Krampitz* FNB 176; 2. niem., od ap. śrwniem. *krempen* ‘robić grymasy, wykrzywiać twarz’; 3. niem. od n.m. lub n.t., por. *Krempe* (pow. Steinburg, Szlezwik-Holsztyn), n.m. typu *Krępa* częste także w Polsce, por. NMP V 309–312, choć zapisy historyczne częściej *Krampe* niż *Krempe*, a zapis nosówki *ę* za pomocą dwuznaku *am* rzadki, por. Chl adapt 55, por. n.o. *Hinrik van der Krempen* 1376, *Hans Krempe* 1535, *Kremp Zoder* I 976, Bahlow DN 296, Kohlheim FN 396; por. Chl trzeb 2004, 45.

Kupa: *In Koslyn quidam lanifex nomine Cūpe cum vxore sua* 1477, 109, sukiennik z Koszalina i żona b.n.

Nazwisko dwuznacznego pochodzenia: 1. słow., będące zniekształceniem n.o. typu *Kupa* (: *kupić* lub *kupa*) NPshe I 491 lub *Kuba* (: *Jakub*), por. Zoder I 1010, Bubak 150, SEMot II 57, NPom 12, NPom II 197, *kupa* Gott 312, Chl kosz 2003, 25; 2. od ap. śrdniem. *kupe*, *kope*, gniem. *Kufe* ‘kufa, beczka’ na oznaczenie wytwórcy lub na określenie wyglądu, por. n.o. *Johan Kupe*, *Jost Kupe* 1585, *Kupe* Zoder I 1010; tu z niem. końcówką *-e*.

Kur(a): *Hans Kūre ibidem [in Rügenwolde] frater hospites* 1406, 5, *Obiit Hans Kūre in vigilia beati Thome apostoli* 1406, 5, brat przyjaciółki klasztoru Marienkron († 1406).

Nazwisko o dwuznacznej etymologii: 1. słow. od ap. *kur*, *kura*, por. n.o. *Kur*, *Kura* SSNO III 203, SEMot I 136, Zoder I 1002, *Kuren* 1275, *Willekinus Kure* 1307, *Bertolt Kure* 1335 Schl 73; 2. od niem. n.m. typu *Kühr* (pow. Mosel, Saksonia), *Kuhr* (pow. Düsseldorf-Mettmann, Nadrenia), *Kühren* (pow. Plön, Szlezwik-Holsztyn; pow. Köthen, Saksonia-Anhalt; pow. Wurzen, Saksonia); 3. niem. n. zawodowa od ap. śrdniem. *kur(e)* ‘szpicel, strażnik wieżowy’, także ‘trębacz, grajek, muzykant’, por. n.o. *Hinricus Cure* 1285, *Ludeke Kuren* 1351, *Hyncze Kur* 1383/1403, *Albert Kure* 1455, *Kuhr Zoder* I 1002, *Bertolt Kure* 1335 (Stralsund), *Tile Kure* 1561 (Flensburg), *Kuhr Bahlow* DN 302; tu z niem. końcówką *-e*.

Kytlicz: *in Coszelyn soror vxoris Kytlicz* 1411, 20, siostra żony b.n. mieszczanina z Koszalina.

Nazwisko dwuznaczne: 1. prawdopodobnie słow., w którym podstawa to ap. *kitel*, *kitlica* ‘szata płócienna’, por. n.o. *Kietlic(z)*, *Kietlicski* SSNO II 579, *Kitel*, *Kitlewic* ib. 586, *Kitel*, *Kitlewic*, *Kietlic(z)*, *Kitlic(z)* SEMot I 108, NPshe I 403, *Kitliński* SNMPG 103; 2. możliwe, że podstawa to śrdniem. ap. *ketel* ‘kocioł’, por. n.o. *Ketel*, *Ketlicz*, *Kietlic* SEMot V 126; 3. niem. od n.m. *Köttlitz* (pow. Schwandorf, Bawaria; pow. Bad Liebenwerda, Brandenburgia), por. n.o. *Kettlitz* Zoder I 874, Kohlheim FN 368, *Kittlitz* ib. 373; tu zmiana *e > i* || *y*, por. Chl kosz 2003, 32.

Lole: *Hinrik Lole in Garczehoued [...] dedit pro vxore sua Katherina* 1491, 121, mieszkaniec Jarosławca k. Darłowa, jego żona *Katherina* († 1491, w połogu);

Claus Lole pauper dedit pro anima vxoris sue defuncte 1505, 135, *Claus Lole pauper dedit [...] pro vxore sua defuncta* 1506, 137, *obiit quidam Claus Lole* 1507, 139, ubogi człowiek († 1506) i jego żona b.n. († 1505).

Nazwisko niejasne, może to zniekształcona słow. n.o. *Lula* SSNOIII 295, SEMot I 147, por. *Lulek* SSNO VII 134, SEMot I 147, możliwe też spieszczenie *Lolek* im. *Karol*, por. *Loll* NPom I 256, w grę wchodzi także n.o. od ap. średniem. *lolle* ‘naiwniak, prostaczek, biedak’, używanego jako przezwisko lub jego część, por. *Hans Lollen* 1514, *Hans Lollenn* 1542, *Loll Zoder* II 76, *Lulle Bahlow* DN 325, także *Lollbruder*, *Lollhart*.

Mączka: *Obiit quedam mulier in villa prope [tzn. k. Gdańska] dicta Gheze Manczke* 1431, 34, kobieta ze wsi pod Gdańskiem († 1431).

Nazwisko pochodzenia dwuznacznego: 1. słow., por. n.o. *Mączek*, *Mączk*, *Mączka*, *Mączko* SSNO III 432, 443, SEMot I 160 (: ap. *mąka*), 161 (: ap. *męka*), *Manzke*, słow. *Manzeck* (Pomorze) Bahlow PF 62; zapis nosówki *ą* za pomocą dwuznaku *an* typowy dla kancelarii niemieckich, por. Chl adapt 2001, 55; 2. jako skrócenie od niem. imion typu *Mangold*, *Manhart*, por. *Manzke* Kohlheim FN 441; tu z dniem. końcówką *-ke*.

Milek: *obiit in ciuitate dominus Nicolaus Mileke facerdos* 1482, 114, kapłan z Darłowa († 1482); *Hans Mileke schultetus in villa nostra Naßmershagen [...] pro filiis suis* 1482, 115, *Hans Mileke schultetus noster in Naßmershagen cum vxore Katherina dedit pro parentibus suis [...] et liberis suis* 1503, 132, *Hans Mileke schultetus in Naczemershagen* 1503, 133, sołtys klasztorny (*Klosterschultheiß*) z Nacmierza k. Darłowa, jego żona *Katherina* i dzieci b.n. oraz rodzice: ojciec *Petro Mileke* i matka *Taleke*; *quedam mulier in villa Wusseke prope Slaw vxor cuiusdam nomine Mileke Doves* 1494, 124, żona b.n. chłopca z Osiek k. Sławna; *pro parentibus suis Petro Mileken patre suo et matre sua Taleken et liberis suis* 1503, 132, ojciec sołtysa klasztornego Nacmierza *Hansa Mileke*, jego żona to *Taleke*; *et est in vna litera cum prefata Abelen Milekeschen* 1510, 143; *Obiit apud sanctum Spiritum vxor Petri Mileken* 1510, 143, mąż († 1510) i żona b.n. († 1510) z fundacji Ducha Świętego z Darłowa; *Peter Mileke schultetus noster in Natzmershagen dedit pro vxore sua* 1512, 144, *Peter Mileke schultetus [...] pro liberis suis* 1516, 146, sołtys klasztorny (*Klosterschultheiß*) z Nacmierza, jego żona b.n. i dzieci b.n.; *Hinrick Milekessche dedit [...] pro viro suo et pro suis* 1516, 146, *Hinrick Milekessche dedit [...] pro participatione* 1516, 146; *pro duobus famulis defunctis scilicet Hans Milekenn ibidem [de Cracow] sutori* 1519, 149, szewc ze Starego Krakowa († 1519); *obyt quidam sacerdos dominus Joachim Mileke* 1521, 152, duchowny, pochowany w kościele klasztoru Marienkron († 1521).

Nazwisko równe skróceniu *Milek*, *Milek* od słow. n.o. typu *Miloslav*, *Milobrat*, *Milogost*, tu z dniem. suf. deminutywnym *-ke*, por. n.o. *Milike* 1292 (Rostock), *Mileko* ok. 1300 (Stralsund) Bahlow PF 64, Bahlow DN 342, *Mylke* 1381, *Mielke*, *Milke* Naumann FNB 207, *Mileko* 1302, *Vicke Mylecke* 1352, *Milek* Schl 85, *Jacob Mylke* 1381, *Milka* Schl 85, *Milek*, *Milka*, *Milko* SSNO III 511, SEMot I 165, *Mi-*

leke 1450/51, *Mie(h)lke* Zoder II 161, *Milke*, *Mielke*, *MIL* Gott 351, *Milkau*, *Mielkau* NPom I 272; niektóre zapisy z końc. gen. *-en* lub w formie dzierżawczej (do n. męskiej dodana końcówka przymiotnikowa) na oznaczenie kobiety.

Ostrąża: *Egghert Wustranze ciuis in Colbergh* b.r., 164, mieszkaniec Kołobrzegu.

Nazwisko słow., może zniekształcone, por. ap. **ostrąga* ‘*Rubus caesius* L.’, pol. *ostrężyna*, czyli *jeżyna*, od tego n.m. *Ostranzna* 1264, niem. *Algersdorf*, ob. *Ostrężna* (pow. strzeliński, woj. dolnośląskie) SENGŚ IX 106, może też pochodzić od słow. n.m. *Woztrose* 1150, *Ostrozno* 1166, *Wostrozne*, od 1271 *Wusterhusen*, ts. ob. (pow. Greifswald, M-PP) Niemeyer GBO II 149, por. n.o. *Ostroża* (: ap. *ostroga* lub stpol. *ostroża* ‘jakaś kłująca roślina’) SSNO IV 155, SEMot I 201.

Pal: *vxor Euert Pals in Lubek* 1406, 4, żona b.n. mieszkanka Lubeki.

Nazwisko wieloznaczne: 1. słow. n.o. *Pal* SSNO IV 181, SEMot I 205, *Pal-Schl* 98 (: **palb*, pol. *palec*); 2. niem. od im. *Paul* (pol. *Paweł*), por. *Paul*, *Pahl*, *Pal* 1328 FNB 221, Zoder II 270, Gott 377, Kohlheim FN 491; 3. niem. od ap. śrdniem. *pal*, gniem. *Pfahl* ‘pal (np. graniczny)’, por. *Bernard Pal* 1328 (Lubeka), *Pahl* Bahlow DN 372, Bahlow PF 69, *Henrico dicto Pal* 1341, *Henning Pal* 1415, *Clawse Pale* 1434 Zoder II 271, Kohlheim FN 491; tu w formie gen. z końc. *-s*.

Pan: *Domino Ny(colao) Pan* 1417, 22, duchowny (?).

Możliwe, że nazwisko pochodzenia słow., por. n.o. *Pan* SSNO IV 183, SEMot I 206 (: ap. *pan*), Gott 378, choć niewykluczone, że to skrótowiec od n.o. typu *Pankracy* SEMot II 105.

Plos: *hospita nostra in Stolp vxor Bartholomei Ployß* 1499, 129, *hospita nostra Margareta Ployß* 1511, 144, *mater nostra in Stolp Bartolomeus Ployßessche* 1519, 149, skarbnik miejski ze Słupska i jego żona *Margareta*.

Pochodzenie tej n.o. jest niejednoznaczne: 1. utworzona od ap. słow. *pleso* ‘głębokie miejsce w wodzie; stawek, jezioro; kępa na jeziorze albo stawie’ lub od pochodnej n.m., por. *Plansen*, ob. *Pląsy* (pow. bytowski) DSNMŚ 202, PMT XI 86, *na Plęczach* 1625, *Plęsy* 1664, 1743, *Plensi* ok. 1790, ob. *Plęsy* (pow. kościerski) PMT I 93, por. n.o. *Helmold v. Plessen* 1275, *Pleß*, *Plesse* Bahlow DN 387; 2. pochodzi od ap. słow. *plochy*, por. n.o. *Plosz* SSNO IV 293, *Ploszak*, *Ploszek* ib. VII 192, SEMot I 222, *Hermannus Plosz* 1280 Schl 102; 3. równe zniekształconemu ap. śrdniem. *plotze*, *plosse*, *ploscze*, gniem. *Plötze* ‘płatka’, por. n.o. *Plotze* 1282, *Ploytz* 1375, *Plötz* Naumann GBF 214, *Plotz*, *Plötz* Kohlheim FN 508, *Rolofe Plosze* 1330/49, *Wulveken Ploey*s 1455, *Heinrich Ploiß* 1693, *Ploß* Zoder II 313.

Nazwisko zapewne równe n.o. zawartej także w n.m. *Ployeshagen* 1334, *Ploishagen* 1429, *Pleishagen* 1565, ob. *Pleśna* (pow. koszaliński) PMT XIII 57, gdzie I czł. to n.o. *Ploys*, por. *dominus Hermannus de Plocech* 1271 PU II 249, *milites uero dominus [...]* *Hermannus Plosz* 1280 PU II 431, ts. n.m. ma jednak drugą etym. *Ploveshagen* 1334, *Pleishshagen* 1780, *Pleushagen* 1779-85 DSNMŚ 266 (: n.o. **Plošb*).

W trzecim zapisie cała dwuczęściowa n.o. (imię + nazwisko) w formie dzierżawczej (do n. męskiej dodana końcówka przymiotnikowa), która służy jako określenie żony.

Plonia: *dominus Johannes Plone de Cussalin* 1434, 46, mieszczanin z Koszalina († 1434).

Nazwisko słow., ale wieloznaczne: 1. od ap., por. n.o. *Plon* (: ap. *plon* ‘zdobycz, dobytek’) NPShe II 251, *Plonia* (: *plōń-*, *plonia* ‘drzewo nierodzące’, *plonny* ‘nieurodzajny’) ib. 254, SSNO IV 292, SEMot VI 44, *Plohn*, *plony* Gott 388; 2. od n.m. *Ploni* 949, *Plone* 1224, 1321, ob. Plön (pow. Plön, Szlezwik-Holsztyn, Niemcy) Jeżowa I 80, lub n.w. *Plona* 1176, *Plone* 1183, ob. rz. Płona NRP 89, *Plone* 1518, ob. j. Płoń k. Lubiatowa NWS 118, por. n.o. *Plohn*, *Plöhn* Gott 388, Bahlow DN 387, gdzie też taka etymologia, por. Chl kosz 2003, 34;

Puczek: *Hinricus Puczeke* 1421, 23, mieszkaniec Gdańska.

Nazwisko pochodzenia słow., dwuznaczne: 1. od ap. *pucek* ‘chłopczyzna’, por. *pucolowaty*, por. n.o. *Puc(z)ek*, *Puc(z)ka*, *Puc(z)ko* SSNO IV 393–394, SEMot I 243; 2. nie można też wykluczyć (ze względu na lokalizację) pochodzenia od n.m. *Pucz* 1283, *Puczek* 1472, *Puczko* 1504, ob. Puck (pow. pucki, woj. pomorskie) PMT III 69, por. n.o. *Puck* SSNO IV 393, SEMot III 157, *Putzke* Bahlow DN 399, Bahlow PF 72, Kohlheim FN 517, *Putz(er)*, *Putzig(er)* Gott 394; tu z dniem. suf. deminutywnym *-ke*.

Putkammer: *vxor et filia Petri Putkummer in Vieske* 1474, 107, żona i córka (obie b.n., † 1474) mieszkańca Wicka (pow. sławieński)⁴.

Nazwisko pochodzenia niem. od ap. pol. *podkomorze*, *podkomorzy*, por. n.o. *Jesko von Putkamer* 1240, *Puttkamer* Bahlow PF 72, Bahlow DN 399, Zoder II 341, Gott 394, *Putkumer* 1268, *Putkummar* 1412 SSNO IV 299, *Podkomorze* ib., *Putkameritz* SSNO VII 192, SEMot I 224, *Put(t)kam(m)er*, *Podkomorzy* NPom II 360.

Radek: *Radeke Peterson* 1421, 23, *ex parte Radeken Peters sone sunt date* 1421, 27, mieszkaniec Gdańska (?); *Radeke Widelbusch cum vxore dederunt [...]* *ad nupcias filie sue* 1494, 124, mieszkaniec Darłowa, jego żona b.n. i córka b.n.; *Obiit in Rugenwoldis vxor Joachim Radeken sutoris* 1510, 142, żona b.n. († 1510) szewca z Darłowa.

W funkcji imienia lub nazwiska n.o. dwuznaczna: 1. słow., będąca skróceniem imion z I czł. *Rado-*, typu *Radociech*, *Radomir*, *Radosław*, por. *Radek* SSNO IV 417, SEMot I 248, Kohlheim FN 521, *Radeke(n)* 1292, ok. 1320, *Radeke dictus Wend* 1335 Schl 112, *Radack* Bahlow DN 402, *RAD* Gott 397; 2. niem., jako skrócenie imion z czł. stwniem. *rât*, gniem. *Rat* ‘rada, radca’ typu *Radolf*, *Radelef*, por. *Radolf von Ovsfeld* = *Radolfus von Ovesvelt* = *Radeke von Ofesvelt* 1330/49 Zoder

⁴ Wicko, niem. *Vietzke* to osada dziś nieistniejąca, nie mylić z Wickiem Morskim, niem. *Vietzker-Strand*, por. A. Chludziński, *Nazwy miejscowe gminy Postomino*, [w:] *Historia i kultura Ziemi Sławieńskiej*, t. III: *gmina Postomino*, red. W. Rączkowski, J. Sroka, Fundacja „Dziedzictwo” i Wydawnictwo „Margarf”, Sławno 2004, s. 108–109.

II 350, *Radeke (Radolf) repere* 1290, *Radeke Bahlow DN 403, Bahlow PF 73, Radecke, Radke Kohlheim FN 520, 521*; 3. niem. od n.m. *Radeck* (pow. Altötting, Bawaria), por. n.o. *Heinrich v. Radekke* 1256, *Radek Bahlow DN 403, Radeko de Ruthen* 1270, *Radeke Scrodere* 1339, *Radeke Scriver* 1404 Zoder II 350, *RAT Gott 400–401*; tu z dniem. suf. deminutywnym *-ke*.

Radomir: *vxor Reddemer Scroders ibidem [in Schyuelben]* 1439, 67, żona b.n. mieszkańca Świdwina; *in villa Kuddetczow quidam rusticus nomine Pawel Reddemer cum vxore Ghertrude et sex filis vtriusque sexus* 1484, 117, mieszkaniec Chudaczewa k. Darłowa, jego żona *Ghertrude* i ich sześcioro dzieci b.n.

N.o. w funkcji imienia lub nazwiska, o dwuznacznej etymologii: 1. słow. n.o. *Radomir* SSNO IV 421, VII 205, SEMot I 247, 166; 2. germ. n.o. *Ratmar* (stwniem. *rât*, gniem. *Rat* ‘rada, radca’ + stwniem. *mâri* ‘znany, sławny, znakomity’) *Kohlheim GVL 232*, tu w formie fryz. *Redmarus* 1293 (Lüneburg), *Redmer Alma* 1499 (Friesland), *Redmer Bahlow DN 411, Redmaro* 1293, *Nicolaus Redmari* 1298, *Redmer Zoder II 370, Rademir* (1189), *Rademarus* 1271, *Radamarus* 1273 Schl 112, *Redemar* 1328 (Trzebiatów), *Jochen Reddemer* 1535 Bahlow PF 74, *Re(d)mer, Rettmer, Ratamar, RAT Gott 400–401*.

Rasz: *Clawes Rassche et Wybe vxor eius de Belgarde* 1430, 30, mieszkaniec Białogardu i jego żona *Wybe*.

Nazwisko o wieloznacznej etymologii: 1. słow. n.o. jako skrótowiec od nazw z czł. *Raci-*, *Rado-* typu *Racimir, Racisław, Radomir, Radosław*, por. *Rasz* SSNO IV 445, SEMot I 247, 248, *Rasz* 1265 NPshe II 340, *Tyde Rasch* 1386 Schl 115; 2. niem. od ap. śrwniem. *rasch* ‘szybki, żwawy, krzepki’; 3. wczesno-nowo-niem. *rasch* ‘lekka tkanina wełniana’ (na oznaczenie wytwórcy lub użytkownika); 4. od n.m. *Rasch* (k. Norymbergi), *Rascha* (pow. Budziszyn, Saksonia), por. n.o. *Rasch* SEMot V 204, *Rasch(e) Naumann FNB 236, Kerstenes huse Raschen* 1327 = *Kersten Rasche* 1338, *Johan Rassche* 1353, *Ernst(e) dem) Rasschen* 1411, 1413 Zoder II 358, *Joh. Rasche* 1277 (Stralsund), *Cunrat Rasch* 1361 (Allgäu), *Rasch Bahlow DN 407, Bahlow PF 73, Gott 400, Kohlheim FN 523*.

Rasz(e)k: *Hans Raske dedit vnam tunnam pori salsi pro filia defuncta* 1520, 150, mężczyzna i jego córka b.n. († 1520).

Nazwisko o etymologii słow. jako skrótowiec od nazw z czł. *Raci-*, *Rado-* typu *Racimir, Racisław, Radomir, Radosław*, por. *Rasz* SSNO IV 445, SEMot I 247, 248 (por. wyżej), tu w formie zdrobniałej z suf. *-ek*, zmienionym na dniem. *-ke*, por. *Raszek* SSNO IV 446, *Raszek* 1421, *Raszke, Raschke* NPshe II 340, *Rasco* 1074, *Albertus Rasec* 1222 Schl 115, *Stacies Raske* 1519, *Hinrick Raske* 1538, *Henni Rasken* 1590 Zoder II 358, *Raschco de Bartuschdorf, Pawel Raschke* 1397 (obaj z Legnicy) Bahlow DN 407, *Rasek, Rassek, Raske, Raschke, RAD Gott 397, Raschke Kohlheim FN 524*.

Recz(e)k: *Primo pro quodam rustico defuncto Johanni Retzeke* 1450, 83, chłop († 1450); *Pawel Retzke in ciuitate [...] pro vxore sua defuncta* 1484, 117,

obiit in ciuitate Pawel Retzke 1494, 123, mieszkaniec († 1494) Darłowa i jego żona b.n. († 1484).

Nazwisko o pochodzeniu słow., ale dwuznacznym: 1. n.o. *Reczk* (: *Rak*) SSNO IV 409, SEMot 249 lub zniekształcona *Raczek* (: *Rak*) SSNO IV 409, SEMot I 249, *Racz* 1458, *Raczek* 1575, *Raczko*, *Ratz*, *Ratzek*, *Ratzke* NPshe II 330; 2. n.o. *Raszek* SSNO IV 446, VII 208, SEMot I 247, *Raszek* 1421, *Raszke*, *Raschke* NPshe II 340, jako skrótowiec n.o. typu *Racisław* SSNO IV 414, *Radosław* || *Rac(s)ław* ib. 424, *Redsław* || *Retsław*, *Rec(s)ław* SSNO IV 425, *Reclav* Schl 116, *Retzlaff* Naumann FNB 241, *Henneke Retzeken* 1376, *Retz*, *Retzke* Zoder II 395, *Retzke* Bahlow PF 75, *Rac* NPom II 361, *Ratschack*, *Rathscheck* Bahlow DN 408, *Raschke* Kohlheim FN 524, *Ratzlaff* ib. 525, ale *Ratz* tylko z etymologią niem.; tu w formie dniem. z suf. *-ke*.

Stanisław: *mater domini Stanislai de Cammy* 1421, 24, matka kapłana z klasztoru Marienkron; *soror domini Stanislai* 1421, 25, siostra b.n. duchownego; *frater Stanislai* 1431, 36, *frater Stanislaus Lepel professus huius domus. Ghert Lepel et Margareta vxor eius parentes dicti Stanislai* b.r., 159, mnich z klasztoru Marienkron i jego rodzice; *obiit in ciuitate Hans Stanslaf* [...], *cuius vxor dedit* 1482, 116, mieszkaniec Darłowa i jego żona b.n.

Słow. n.o. w funkcji imienia lub nazwiska, por. n.o. *Stanisław* SSNO V 182, SEMot I 285, 276, III 121, *ad instanciam Stanislai* 1355 Schl 131, *Stanislaw*, *Stanislaw* Kohlheim FN 635; tu w formach zlatynizowanych.

Sten: *Sten Thonius bonus amicus restaurauit viam de ciuitate* 1406, 7, przyjaciel klasztoru Marienkron ze Sławna; *per fratrem nostrum N. Steen* 1487, 119, zakonnik z klasztoru Marienkron; *dominus Johannes Steen plebanus in Schiuelben* b.r., 167, proboszcz w Świdwinie.

Nazwisko o wieloznacznej etymologii: 1. równe zniemczonej, skróconej słow. n.o. *Stanisław*, por. *Stan* SSNO V 171, SEMot I 285, ib. III 120, *Stenek*, *Steniek* SSNO V 176, *Stenko* ib. 179, *Steno* ib. 172, *Sten* SEMot I 286, *Sten*, *STAN* Gott 471; 2. od ap. dniem. *Steen*, gniem. *Stein* ‘kamień’, często na oznaczenie kamieniarza, por. n.o. *Johanni de Stene* 1352 Zoder II 652, *Styn*, *Stein*, *Stenka* NPom II 385; 3. od n.m. *Steen*, *Stein* (wiele takich w niemieckim kręgu językowym), por. n.o. *Steen* Zoder II 652, *Steen*, *STEIN* Gott 473; 4. skrótowiec od n.o. typu *Steinhard*, por. n.o. *de Steinne* 1191, *vomme Stene* 1266 Naumann FNB 280, Bahlow DN 497, Bahlow PF 86, Kohlheim FN 636–637, *Steen*, *STEIN* Gott 473.

Stoisław: *Dominus Paulus Stoyslai in villa Karntze vicarius* 1433, 45, *Obiit dominus Paulus Stoyslai* 1436, 59, wikary w Karnicach k. Trzebiatowa († 1436).

Nazwisko pochodzenia słow., równe n.o. *Stoisław* Bubak 286, *Stoj(i)sław* SSNO V 211, VII 240, SEMot I 287, *Stoyslaus* 1193, *Ztoyzlaus* 1227, *Stoyslai* 1310 Schl 132, *dominus Stoyslaf* 1325 (Stralsund), *Stoy* Bahlow PF 87, Bahlow DN 503, FNB 283, *Stoye* Zoder II 680, *Stojoslaw*, *Stoy(e)* Gott 477, *Stoy(a)*, *Stoye* Kohlheim FN 647, por. Chl trzeb 2004, 51.

Sulek: *dictus Czuleke villanus prope Stolpe* 1410, 17, chłop spod Słupska; *in Belgarde famula quedam Katherina Czuleken* [...] *pro qua frater eius* 1478, 110, służąca z Białogardu († 1478) i jej brat b.n.; *frater Nicolaus Suleke conuersus huius domus* b.r., 157, braciszek zakonny z klasztoru Marienkron.

Ta n.o. to skrócenie słow. imion typu *Sulimir*, *Sulisław*, do którego dodano dniem. suf. dem. *-ke*, por. *Sulus von Wedel* 1288 (Pomorze), *Sulke* Bahlow DN 508, *Zulislaus* 1284 (Białogard), *Tzule(ke)* 1393 (Greifswald), *Zühlke* ib. 585, *Kohlheim* FN 745, *Sula* 1341 SSNO V 247, *Sulco* 1244, *Sulk* 1529, *Zulimer*, *Zuleke*, *Suleke* 1270, *Tzule(ke)* 1393 Naumann FNB 286, *Suleko*, *Zuleke* 1270 (Rostock), *Sulek* Schl 134, *Zulizlaus* 1071, *Solizlaus* 1189, *Sulislaf van der Lanken* 1326, *Sulislav* Schl 135, *Heynrich Sulke*, *Peter Sulke*, *Bartusch Sulke* 1400, *Jahn Suleck* 1570 SNMPG 214, *Sulek*, *Sulke*, *SUL* Gott 482–483, *Sul*, *Sul* SSNO V 247–253, *Sul* NPshe II 507.

Swak: *post confirmationem domini Conradi Swaken prioris huius domus* 1456, 97, *similiter Conardi Swaken* 1458, 99, *dominus Conradus Swake prior huius domus* b.r., 165, przeor klasztoru Marienkron (1456–1457).

Nazwisko o dwuznacznej etymologii: 1. słow. *Swak* (: ap. *swak* ‘maż siostry, krewny, powinowaty’) SSNO V 261, SEMot I 296, *Petz Swag* 1360, *ab* [...] *hereditariis Arnoldi Zwaken* 1378 Schl 137; 2. niem., równa adi. średniem. *swak*, gniem. *schwach* ‘słaby, błądy, wąły’, por. n.o. *Swake* 1369, *Tyle Swake* 1473, *Hermann Schwake* 1585 = *Harmen Swake* 1592 Zoder II 573; tu z dniem. suf. dem. *-ke*.

Swant: *Hinrik Swantes pellifex* [...] *pro filio suo Nicolao clerico defuncto* 1495, 126, kuśnierz i jego syn, duchowny († 1496); *et est frater donatorum nostrum Hermanni et Swantes* 1499, 130, mieszkaniec Dąbrowy (?) k. Koszalina i Sławna; *quos apportauit dominus Johannes Swantes de Camryn* 1508, 140, duchowny z Kamienia Pomorskiego; *mater Swante donati* 1513, 145, *frater Swantes donatus huius domus* b.r., 159, donator klasztoru Marienkron i jego matka b.n.

N.o. w funkcji imienia lub nazwiska, o dwuznacznej etymologii: 1. słow. *Święt* (: ap. *święty*) SSNO VII 262, *Święty* ib. V 407, VII 262, SEMot I 315–316, *Swantes* 1263, *Swanto de Bonin* 1328, *Henning Swantes* 1375 Schl 137; 2. niem., równa n.m. *Schwand* (kilkanaście w całych Niemczech), *Schwante* (pow. Oberkrämer, Brandenburgia); 3. niem. od ap. średniem. *swant* ‘wykarczowany las’, może równy n. terenowej, por. n.o. *Clawes Swante* 1570, *Mathias Andreas Schwandt* 1758 Zoder II 574; z dniem. suf. dem. *-ke*.

Ślęcz: *monialis in Coslin Margareta Slescz* 1421, 27, *Margareta Sleczen monialis in Cussalin* 1430, 31, 1446, 78, zakonnica z Koszalina.

Nazwisko zapewne pochodzenia słow., może równe n.o. *Śledź* SSNO V 362, SEMot I 311, NPshe II 577, SNMPG 224, *Ślesz* SSNO V 363, SEMot I 312 lub *Ślęcz*, *Ślącz* (: *ślęczyć* ‘wysiadywać, oczekiwać’) SEMot I 311, tu zniekształcone pod wpływem niem., drugi zapis w gen. (końc. *-en*) w funkcji dzierżawczej, por. Chl kosz 2003, 35.

Trzebi(e)szek: *Clawes Trebeske* 1430, 31, mieszkaniec Darłowa (?); *Hans Trebeske* 1451, 89.

Nazwisko dwuznaczne pochodzenia: 1. słow., jako skrót takich n.o. jak *Trzebiemysł* SSNO V 478, SEMot I 326, 174, *Trzebiesław* SSNO V 479, SEMot I 326, 276, por. *Trzebisz* SSNO V 479, *Hinceke Tribeske* 1342 Schl 147, także *Trebiš* ib., *TREB* Gott 495; 2. niem., będące formą fonetyczną n.o. *Drewes* (< *Andreas*), por. *Clawes Trebbes* 1450/51 Zoder II 746; z suf. deminutywnym dniem. *-ke*, w wersji słow. pierwotnie *-ek*.

Warcisław: *cum filis suis Bugslao (VIII.), Bratislao (VII.) et Barnaba* [Barnim!] *principibus terre eiusdem* 1406, 10, książę pomorski Warcisław VII, syn księżnej Adelajdy.

Imię słow. *Warcisław, Wracisław, Wrocisław* SSNO VI 207, 208, 209, VII 296, SEMot 350, 276, por. *princeps Wartizlauus* 1153, *domino Wartizlao castellano de Stettin* (1178), *filiis Ratiburone et Wartizlao* 1182 Schl 152; tu w formie zlatynizowanej oraz z zastępstwem nagłosowego *w > b*.

Werwycz: *Lemmeke Verwycz in Colberghe* 1439, 70, mieszkaniec Kołobrzegu.

N.o. o kilku możliwych etymologiach: 1. słow. *Wierwieczka* (: ap. ukr. *вервечка* ‘rodzaj węzła na nitce lub sznurze, np. na sznurach zakonników, może oznaczać także korale na naszyjniku, kulki na różańcu’) SSNO VI 69, SEMot I 340; 2. słow. *Wyrwał, Wyrwisz* (: ap. *wyrwać*) SSNO VI 228, SEMot I 354, *Wirwach* SSNO VI 115; 3. niem. od n.m. *Werwitz* (Karyntia, Austria) lub od *Wirrwitz* (potem Konradserbe), ob. Wierzbie (gm. Kobierzyce, pow. wrocławski), a Bahlow DN 557 podaje też n.m. *Werwitz* (bez zapisów antroponimów) z Pomorza, ale brak takiej w wykazach niem. i pol. historycznych i współczesnych.

Witte: *Obiit in Slaw Jacob Witte [...]* *pro quo vxor sua dedit* 1504, 134, mieszczanin ze Sławna († 1504) i jego żona b.n.

Nazwisko wieloznaczne: 1. słow. n.o. *Vito* 1220, *Tesmer Viteke* 1371 Schl 155 (: **vitъ* ‘potężny, panujący’), także skrót od im. zawierających ten ap., por. *Witosław* SSNO VI 134, SEMot I 344, *VIT* Gott 507; 2. n.o. gniem. *Weiß*, dniem. *Witte* 1300 FNB 305 (: średniem. *wit*, gniem. *weiß* ‘biały’ – np. kolor włosów lub odcień skóry), por. n.o. *Wit* SEMot V 291, *Borchardus Witte* 1309, *Hinric de witte* 1334 Zoder II 851, *Martin Witte* 1324 (Stralsund) Bahlow PF 96, Bahlow DN 566, także skrót od im. zawierających ten ap., por. *Witt, Witte, WID* Gott 526-527, *Witte Kohlheim* FN 724; 3. od n.m. *Vitte* (k. Rostoku, M-PP), por. n.o. *Henningh de Witte* 1406 = *Henning Witte* 1411 Zoder II 851; por. Chl sław 2003a, 13.

Wolka: *Dominus Hermannus Wolken* 1442, 71, *dominus Hermanus Wolke* 1452, 92, *dominus Hermanus de Wolken* 1453, 97, mieszkaniec Gdańska; *Pro Tydemanno Wolken* 1449, 82, mieszkaniec Gdańska.

Nazwisko dwuznaczne: 1. słow., por. n.o. *Wola* (: ap. *wola*) SSNO VI 185, *Wolka* ib. 192, SEMot 349, możliwa też etymologia od n.m. *Wólka*, por. *Wolcke*

Zoder II 862, *Wölk(e)* Bahlow DN 570; 2. niem., będąca zdrobieniem od n.o. *Wolk(e)* (< *volk-*), por. *Werner Wolghe* 1348, *Valentin Wolcken* 1676, *Margrete Wolcken* 1689 Zoder II 862, *Lazarus Wöleke* 1602, *Wölk(e)* Bahlow PF 97, Bahlow DN 570, *Wolk*, *Wolke*, *Wolka* Gott 537; z suf. deminutywnym *-ka*, zamienionym na dzień. *-ke*.

Wronin(e)k: *Obierunt Hans Wronynk et Katherina vxor eius* 1431, 36, małżeństwo (oboje † 1431).

Nazwisko o dwuznacznej etymologii: 1. słow., będące zdrobieniem za pomocą suf. *-(e)k* n.o. *Wronin*, *Wronina* (: ap. *wrona*) SSNO VI 211, SEMot I 351; 2. niem., jako forma patronimiczna z czł. *Fro(n)-* (= *Herr* ‘pan, władca, właściciel, gospodarz’) i suf. *-ing*, por. *Hermen Vroningh*, *Fröhlich* Zoder I 530, *Fro(h)ning*, *Fröhning*, *Frohn* Gott 192, udźwięcznienie nagłosowej spółgłoski możliwe na gruncie dialektu dniem.

Wuczech: *Nicolaus Wuczech donatus huius domus* b.r., 161, donator klasztoru Marienkron.

Nazwa niejasna, zapewne słow., może tu zniekształcenie *Wojciech*, por. *Wceh* 1240 (Słupsk) Schl 160, możliwe też wschodnie *Wulczek* (: ap. *wilczek*) SSNO VI 196, SEMot I 343, por. n.o. *Wuczino* SSNO VI 221.

Zabel: *Quidam sacerdos ibidem dictus Hinricus Czabelli emerat a consulatu Gripeswoldensi* 1430, 31, obiit dominus *Hinricus Zabelli* 1431, 37, frater matris domini *Henricus Zabelli sacerdos* 1446, 78, *percepimus ex parte Hinrici Zabelli sacerdotis* 1475, 107, dominus *Hinricus Zabelli presbiter in Gripeswaldis* b.r., 160, kapłan z Greifswaldu; *Zabellus Houe* [...] in *Schiuelben* 1432, 42, *Zabel Houe, cuius vxor misit* 1435, 53, mieszkaniec Świdwina, potem Darłowa († 1435) i jego żona b.n.; *Gheze vxor Czabelli* 1433, 46, mieszkanka Darłowa (?); dominus *Sabellus professus ordinis Cisterciensis domus Eldenaw prope Gripeswold* 1446, 77, mnich z klasztoru Eldena k. Greifswaldu; *soror mea Sabelsche* 1453, 96, siostra przeora Severinusa Wegghuna z klasztoru Marienkron.

N.o. w funkcji imienia i nazwiska, wieloznaczna: 1. słow. *Sobol* < *Sobiestlaw*, por. n.o. *Zabel Lepel* 1305 (Wolgast), *Michel Sabel* 1426 (Barth) Bahlow PF 98, *Zabellus Zeghevryt* 1432 (Stralsund), *Sabellus Kemnitz* 1548, *Tzabel Rannow* 1393, *Zabel* Bahlow DN 575, *Sabel*, *Zabell*, *Zabel* Gott 541; 2. od ap. *sobol* (na określenie kogoś, kto nosi ubranie ze skóry tego zwierzęcia lub jest kuźnierzem), por. n.o. *Sobol* SSNO V 139, SEMot I 281; 3. od śrwniem. *zobel*, śrwniem. *zabel* ‘sobol’ (jp.), por. n.o. *Zabel Kohlheim* FN 733, SEMot V 294, *Cabel* SSNO I 297, VII 26; 4. od śrwniem. *zabel* ‘warcaby’ (por. *schachzabel* ‘szachy’), por. n.o. *Zcabell Lawe* 1261, *Tzabellus et Hinricus fratres dicti de Strobeke* 1328 Zoder II 875, *Peter Zabel* 1441 Bahlow DN 575, *Zabil* 1187, *Sabel* 1259 Naumann FNB 316, *Zabel Kohlheim* FN 733; 5. od słow. n.m. *Sabene* 1307, *Zabele* 1319, 1361, ob. *Sabel* (pow. Güstrow; pow. Neubrandenburg, M-PP) Mühlner 2003, 17, por. *Michel Sabel* 1426 (Barth) Bahlow DN 441.

Wnioski

W artykule zebrałem w 58 hasłach antroponimy dotyczące 102 osób, zawarte w 181 zapisach. Biorąc pod uwagę tematykę artykułu, można wskazać kilka grup analizowanych nazw osobowych (podaję wyrazy hasłowe):

- słowiańskie, z jednoznaczną etymologią (20): *Bezpraw, Bogusław, Ciesław, Ciesz, Ciesz(y)mir, Czart, Dobiesław, Gosław, Gostek, Jesz(e)k, Kamyk, Kazimierz, Kleszcz, Milek, Putkammer, Rasz(e)k, Stanisław, Stoisław, Sulek, Warci-sław;*

- słowiańskie, z niejednoznaczną etymologią (7): *Juchacz, Ostrąża, Płonia, Puczek, Recz(e)k, Ślęcz, Wuczech;*

- słowiańskie lub niemieckie (sporadycznie inne) (28): *Borek, Buk, Gosz(e)k, Karsz, Kłepic, Kopa, Kopka, Krępy, Kupa, Kur(a), Kytlicz, Lole, Mączka, Pal, Pan, Plos, Radek, Radomir, Rasz, Sten, Swak, Swant, Trzebi(e)szek, Werwycz, Witte, Wolka, Wronin(e)k, Zabel;*

- o genezie obcej, ale w formie zeslawizowanej (spolszczonej) (3): *Janek, Janic, Jant.*

Antroponimy genetycznie słowiańskie najczęściej występują w formie zniemczonej. Widoczny jest także wpływ dialektu (średnio)dolnoniemieckiego poprzez zastępowanie słowiańskiego (polskiego) sufiksu deminutywnego *-ek* dolnoniemieckim *-ke*, np. *Gostek (Ghusteke), Gosz(e)k (Gotzke), Janek (Janeke)*. W wielu zapisach uwidacznia się pomorski (współcześnie: kaszubski) brak *e* ruchomego, np. *Jesz(e)k (Jeske), Rasz(e)k (Raske)*. Są też jednak formy zachowujące *e* ruchome, niekiedy jako równoległe: *Kamyk (K7mke, Cameke), Milek (Mileke), Puczek (Puczeke), Radek (Radeke), Recz(e)k (Retzeke, Retczke), Sulek (Suleke)*.

Wskazane zjawiska pokazują proces wielowiekowego mieszania się kultury słowiańskiej (pomorskiej) i niemieckiej. Jak można wnioskować z podawanych w źródle informacji, status społeczny wymienianych osób nie miał znaczenia, jeśli chodzi o genezę językową noszonych nazw osobowych.

Bibliografia

- Bahlow DN – H. Bahlow, *Deutsches Namenlexikon*. Suhrkamp Taschenbuch Verlag, 1985.
Bahlow PF – H. Bahlow, *Pommersche Familiennamen. Ihr Geschichts- und Heimatwert*. Neustadt/Aisch, Verlag Degener & Co., Inh. Gerhard Geßner, 1982.
Chl adapt 2001 – A. Chludziński, *Sposoby adaptacji słowiańskich nazw geograficznych z ziemi białogardzkiej w języku niemieckim*, [w:] *VI Konferencja Kaszubsko-Pomorska pt. Rozwój nazewnictwa lokalnego na Pomorzu Zachodnim. Pomorska toponomastyka i onomastyka na przestrzeni dziejów*, red. W. Łysiak, Poznań 2001, s. 53–63.
Chl kosz 2003 – A. Chludziński, *Nazwy mieszkańców Koszalina w „Liber beneficiorum domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)”*, „Rocznik Koszaliński”, Koszalin 2003, nr 31, s. 23–43.

- Chl sław 2003a – A. Chludziński, *Nazwy mieszkańców Sławna w „Liber beneficiorum domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)”*, „Zeszyty Sławięskie”, Sławno Wydawnictwo „Margraf”, 2003, I, s. 5–14.
- Chl trzeb 2004 – A. Chludziński, *Nazwy mieszkańców Trzebiatowa w „Liber beneficiorum domus Corone Marie prope Rugenwold (1406–1528)”*, [w:] *Trzebiatów – spotkania pomorskie 2003 r.*, red. J. Kochanowska, Oficyna IN PLUS, Wołczkowo k. Szczecina 2004, s. 39–55.
- DSNMŚ – E. Rzetelska-Feleszko, J. Duma, *Dawne słowiańskie nazwy miejscowe Pomorza Środkowego*, Warszawa 1985.
- Gott – M. Gottschald, *Deutsche Namenkunde*, Walter de Gruyter, Berlin–New York 2006, 6. Auflage.
- Jeżowa – M. Jeżowa, *Dawne słowiańskie dialekty Meklemburgii w świetle nazw miejscowych i osobowych*, Wrocław 1961–1962, cz. I–II.
- KMW – B. Hennig, *Kleines Mittelhochdeutsches Wörterbuch*, Max Niemeyer Verlag, Tübingen 1995.
- Kohlheim FN – R. und V. Kohlheim, *Familiennamen. Herkunft und Bedeutung*, Dudenverlag, Mannheim–Leipzig–Wien–Zürich 2000.
- Kohlheim GVL – *Das große Vornamen-Lexikon*, bearb. von R. und V. Kohlheim, Dudenverlag, Mannheim i in. 1998.
- Mühlner 2003 – W. Mühlner, *Ortsnamen slawischer Herkunft im Landkreis Güstrow (Land Mecklenburg-Vorpommern)*, „Onomastica Slavogermanica”, Wrocław 2003, XXIV, s. 7–36.
- Naumann FNB – *Familiennamenbuch*, hrsg. von H. Naumann, Leipzig 1987.
- Niemeyer GBO – M. Niemeyer, seria „Greifswalder Beiträge zur Ortsnamenkunde”: *Ostvorpommern II. Festland*, Greifswald 2001, nr II.
- NMP – *Nazwy miejscowe Polski – historia, pochodzenie, zmiany*, red. K. Rymut, Kraków 1996–2005, t. I–VI.
- NPom – E. Breza, *Nazwiska Pomorzan. Pochodzenie i zmiany*, Gdańsk 2000, t. I; 2002, t. II; 2004, t. III.
- NPshe – K. Rymut, *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*, Kraków 1999, t. I; Kraków 2001, t. II.
- PMT – „Pomorskie Monografie Toponomastyczne”: E. Breza, *Toponimia powiatu kościerskiego*, Gdańsk 1974, nr 1; J. Treder, *Toponimia byłego powiatu puckiego*, Gdańsk 1977, nr 3; W. Iwiczki, *Toponimia byłego powiatu słupskiego*, Gdańsk 1993, nr 11; A. Belchnerowska, *Toponimia byłych powiatów kołobrzeskiego i koszalińskiego*, Gdańsk 1995, nr 13.
- PU – *Pommersches Urkundenbuch*, R. Klempin i in., Stettin 1868–1936, t. I–VII, wyd. 1.
- Schl – G. Schlimpert, *Slawische Personennamen in mittelalterlichen Quellen zur deutschen Geschichte*, Berlin 1978.
- SEMot – *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych*, red. A. Cieślukowa, M. Malec, K. Rymut, Kraków 1995–2002, cz. 1–7.
- SENGŚ – *Słownik etymologiczny nazw geograficznych Śląska*, red. S. Rospond, H. Borek, S. Sochacka, Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski, Opole 1970–2005, t. I–XII.
- SNMPG – H. Górniewicz, *Słownik nazwisk mieszkańców Powiśla Gdańskiego*, Gdańsk 1992.
- SSNO – *Słownik staropolskich nazw osobowych*, red. W. Taszycki, Kraków–Wrocław 1965–1987, t. I–VII.
- Zoder – R. Zoder, *Familiennamen in Ostfalen*, Hildesheim 1968, t. 1–2.

Inne skróty i znaki

adi.	adiectivum (przymiotnik)	czł.	człon
ap.	apelatyw (wyraz pospolity)	dniem.	dolnoniemiecki
b.r.	bez roku	fryz.	fryzyjski

gen.	genetivus (dopełniacz)	pom.	pomorski
germ.	germański	por.	porównaj
gniem.	górnioniemiecki	pow.	powiat
im.	imię	słow.	słowiański
M-PP	Meklemburgia-Pomorze Przednie (<i>Mecklenburg-Vorpommern</i>)	stwniem.	staro-wysoko-niemiecki
n.	nazwa	suf.	sufiks
n.m.	nazwa miejscowa	śrdniem.	średnio-dolno-niemiecki
n.o.	nazwa osobowa	śrwniem.	średnio-wysoko-niemiecki
n.w.	nazwa wodna	ukr.	ukraiński
nazw.	nazwisko	*	forma rekonstruowana
niem.	niemiecki	:	pochodność
ob.	obecnie	†	rok śmierci
pol.	polski		oboczność form

The Slavic anthroponyms in *Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Rugenwold* (1406–1528)

Summary

The sources of this article come from *Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Rugenwold* ("Book of goods of the House of Maria's Crown near Darłowo") from the years 1406–1528, worked out by H. Lemcke (1919). In the article, in 58 entries I have gathered together anthroponyms concerning 102 persons, included in 181 records. Taking the subject matter of the article into consideration it is possible to show a few groups of analysed names:

- Slavic, with explicit etymology (20)
- Slavic, with ambiguous etymology (7)
- Slavic or German (occasionally different) (28)
- about alien to the genesis, but in the form slavized (polonized) (3)

Anthroponyms genetically Slavic most often appear in the germanized form. Also an influence of the Low German dialect is recognizable by replacing Slavic (Polish) suffix *-ek* with Low German *-ke*, e.g. *Gostek* (*Ghusteke*), *Gosz(e)k* (*Gotzke*), *Janek* (*Janeke*). In many records there can be seen Pomeranian (in our times: Kashubian) lack of *e* movable, e.g. *Jesz(e)k* (*Jeske*), *Rasz(e)k* (*Raske*). However, there are also remaining forms of *e* movable, sometimes as parallel, e.g. *Kamyk* (*Kamke*, *Cameke*), *Radek* (*Radeke*), *Recz(e)k* (*Retzeke*, *Retzke*), *Sulek* (*Suleke*).

Presented phenomena show the process of the centuries-old meddling of the Slavic (Pomeranian) and German culture. It is possible to conclude from the information included in the source material that the social status of described persons was not significant for the linguistic genesis of their names.

Translated by Andrzej Chłudziński

Andrzej Chłudziński
ul. Międzyrzeckiego 18
83-000 Pruszcz Gdański
e-mail: szczyt@xl.wp.pl